

A, 5 ΠΡΑ
4 Φοινίξ

ΦΟΙΝΙΞ.

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ.

ΤΟΜΟΣ ΠΡΩΤΟΣ.

ΕΤΟΣ Α΄.

ΕΝ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑ 1875

ΦΥΛ. ΙΓ΄.

Ἡ πόλις Γένουα.

Παρά τοὺς Φοίνικας καὶ τοὺς Καρχηδονίους, πόλεις ἀκμάσασαι εἰς τὸ ἐμπόριον κατὰ τοὺς ἀρχαίους χρόνους ἦσαν ἡ Γένουα καὶ ἡ Ἑνετία ἢ Βενετία. — Τὰ περὶ τῶν δύο μεγαλοπόλεων τούτων μεταφέρονται ἐκ σκουδαίας συγγραφῆς, πραγματευομένης ἐν γένει καὶ σχετικῶς πρὸς τὸ περίφημον ἄλλοτε ἐμπόριόν των. — Γένουα εἶναι πόλις παράλιος τῆς Ἰταλίας, ἄλλοτε ἴδιον κράτος ἀποτελοῦσα αὐτόνομον καὶ ἰσχυρὸν διὰ τὸ ναυτικὸν καὶ τὸν ἀπὸ τοῦ ἐμπορίου πλοῦτον του, νῦν δὲ ὑποτεταγμένη εἰς τὸ βσιλείον τῆς Ἰταλίας. Κατοίκους ἔχει περὶ τὰς 180,000 ἐνεργοῦντας καὶ ἤδη σημαντικώτατον ἐμπόριον. διςώζει δ' ἔτι καὶ νῦν πλεῖστα καὶ μεγαλοπρεπέστατα μνημεῖα τῆς ἀρχαίας τῆς λαμπρότητος ἡ πόλις αὕτη ἐπὶ πολλὸν χρόνον ὑτῆρξεν ἐφ' ἑμίλλος καὶ ἀντι-

παλος τῆς Ἑνετίας, ὅθεν καὶ ἡ ἱστορία αὐτῆς στενῶς συνδέεται μετὰ τῆς ἱστορίας τῆς πόλεως ταύτης.

Εἶναι δὲ ἀρχαιοτάτη πόλις ἡ Γένουα, ἡ ἐποχὴ ὅμως τῆς κτήσεώς της εἶναι ἀγνωστος.

Οἱ Λιγούριοι, οἱ ἀρχαιότεροι κάτοικοι τοῦ τόπου τούτου ἦσαν ποιμένες, θηρεύονται καὶ πειραταί. Διὰ τῶν θαλασσιῶν ἐκδρομῶν των πρωϊμότατα ἐγνώρισαν τὴν νῆσον Σαρδῶ καὶ τὴν Καρχηδόνα καὶ ἐνήργουν μετὰ τῶν τόπων τούτων μικρόν τι ἐμπόριον. Ὁ Μάρκελλος ὑπέταξεν αὐτοὺς τῷ 222 π. Χ. καὶ τὸν τόπον των συμπεριέλαβεν εἰς τὴν ἐντεῦθεν τῶν Ἀλπεων Γαλιτίαν. Κατὰ τοὺς Λιδυκοὺς πολέμους ὁ Μάγων, ὁ πατὴρ τοῦ Ἀννίβα, κατέστρεψε τὴν πόλιν ταύτην, μετὰ 3 ὅμως ἔτη ἠνώρθωσαν αὐτὴν οἱ Ῥωμαῖοι τῷ 202 π.Χ. Μετὰ τὴν κατάλυσιν τοῦ δυτικοῦ ρωμαϊκοῦ Κράτους ἡ Γένουα ὑπετάχθη ἀλληλο-

διαδόχως εἰς τὸν Ὀδοάκρον, τοὺς Ὀστρογόθους, τοὺς ἑξάρχους, τοὺς Λογγοβαρδῖους καὶ τοὺς Φράγκους, τελευταῖον δὲ μετὰ τὸν διαμελιζόμενον τῆς μεγάλης σαρακηνικῆς μοναρχίας ἀνέκτισε τὴν ἐλευθερίαν καὶ αὐτονομίαν τῆς Τούναντιον δὲ ἀφ' ὅ,τι οἱ Ἑνετοὶ, οἱ Γενουήνσιοι ἐπρωτίαν ἦσαν πάντοτε τὸ δημοκρατικὸν πολίτευμα· ἀλλὰ διὰ τοῦτο καὶ πολλάκις ὑπέπεσαν εἰς τυραννικὰς καὶ αὐθαιρέτους κυβερνήσεις καὶ πολλὰς ἐμφυλίους στάσεις καὶ ἀκαταστασίας ὑπέστησαν. Ἰσχυρὰ ἤδη ὡς ἐκ τοῦ ἐμπορικοῦ πλοῦτου καὶ τοῦ ναυτικοῦ τῆς, ἡ πόλις αὕτη ἐτι πρὸ τῶν σταυροφοριῶν ἤρχισε ν' ἀναμιγνύεται εἰς τὰς μεγαλειτέρας διεθνεῖς ὑποθέσεις, συμμετέσχε τῶν ἱερῶν ἐκείνων πολέμων καὶ ἐπλουτίσθη μεγάλως διὰ τῆς μεταφορᾶς στρατευμάτων καὶ προσκυνητῶν, ἐπωφελ. θεῖτα δὲ ἐκ τῆς ἐν τῇ Ἀνατολῇ ἰσχύος τῶν δυτικῶν, συνῆψε συνθήκας ἐπωφελεῖς μετὰ διαφόρων Ἀφρικανῶν ἡγεμόνων. Βοηθήσασα τοὺς Ἕλληνας εἰς ἀνάγκησιν τοῦ Βυζαντίου ἀπὸ τῶν σταυροφόρων ἀντημέισθη πρὸ αὐτῶν διὰ μεγίστων καὶ ἐπωφελεστάτων προνομίων. Ἐφθασε δὲ τότε ἡ Γένουα εἰς τὴν ἀκμὴν τῆς δυνάμεώς τῆς. Ἐν Κωνσταντινουπόλει κατεῖχε τὰ προάστεια τοῦ Πέρα καὶ τοῦ Γαλατᾶ· ἐν τῷ ἀρχιεπαλάγει ἐξουσίαζε διαφόρους νήσους, εἶον τὴν Χίον, τὴν Λέσβον, τὴν Τένεδον καὶ πινυρτόλεις ἐν τῇ Μικρᾷ Ἀσίᾳ παραλίου· καὶ εὐθετωτάτας πρὸς ἐμπορίαν, εἶον τὴν Σμύρνην καὶ ἰκίαν ἀλλας ἔνθεν καὶ ἔνθεν αὐτῆς, ἐλάμβανεν ἐτησίους φόρους ἀπὸ τοὺς βασιλεῖς τῆς Κύπρου, εἰς

τὰ βῆθη τοῦ Εὐξείνου Πόντου κατέσχε τὴν Θεοδοσίαν (Καφρᾶν) καὶ τὸν λιμένα τοῦ Ἀζώφ κατὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Ταναΐδος καὶ διὰ τῆς Κασπίης θαλάσσης ἐμελέτησε νὰ ἀρπάξῃ καὶ τὸ ἐμπόριον τῶν Ἰνδιῶν. Ἐνῶ δὲ ἐν τῇ Ἀνατολῇ ἡ δύναμις τῆς πολιτείας ταύτης οὕτω προώδευε καὶ ἐν τῇ Δύσει δὲ ἔμενεν ὅπισω διότι ἀλλεπαλλήλως ἐκυρίευσεν καὶ ἐν Ἰταλίᾳ ἀπὸ τῆς 12 ἑκατον. τὸ κομητάτον τῆς Νικαίας, τὸ Μομφεράτον, τὰς ἡγεμονίας τῆς Μίσσας, Ὀνεΐτις, Μονάχου καὶ τὸν κόλπον τῆς Σπεισίως.

Αἱ κατακτήσεις αὗται καὶ εὐτυχεῖς ἐξήγειραν τὴν ζηλοτυπίαν τῶν Παπῶν τῶν ὁμοίων τὰ συμφέροντα, συνεκρούοντο μετὰ τῶν τῆς Γενούης καὶ ὁ μεταξὺ τῶν δύο τούτων πόλεων πόλεμος κατέστη ἀναπόφευκτος. Ἐξεβράχη δὲ τῶν ἐνεκα τῶν νήσων Σαρδοῦς καὶ Κηρσικῆς, τὰς ὁποίας ἐκαστέρα πόλις ἀντεποιεῖτο ὡς ἰδίας ἀφοῦ ἀμφοτέραι ἀπὸ κοινοῦ εἶχον ἐκδιώξει ἐκ τῶν νήσων τούτων τοὺς Μαύρους περὶ τὰ μέσα τῆς 11ης. ἑκατ. Ἡ διαμάχη διήρκεσεν ἐπὶ 200 περίπου ἔτη μετ' ἱσῆς ἐκατέρωθεν ἐπιμονῆς καὶ πείσματος, ἐτελείωσε δὲ τὸ 1290 εἰς ὄφελος τῶν Γενουησίων, κυριευσάντων τὴν νῆσον Ἐλβιν καὶ καταστρεφάντων τοὺς λιμένας τῆς Πίζης καὶ τοῦ Λιτόρνου. Ἐκ τῆς πληγῆς ταύτης οὐδέποτε πλέον ἠδυνήθη νὰ ἀνακύψῃ ἡ Πίζα.

Μετὰ τὴν γενναιοτάτην ταύτην περὶ κτήσεως τῶν δυτικῶν τῆς Μεσογείου παραλίων πάλιν, ἡ Γένουα περιήλθεν εἰς δεύτερον ὁμοίως μικρὸν καὶ πεισματωδέστα-

τον πόλεμον πρὸς τὴν Ἑνετίαν περὶ ὑπεροχῆς ἐν τῇ Ἀνατολῇ. Κατὰ τὸν πόλεμον ὅμως τοῦτον ἡ Γένουα ἠττήθη, διότι ὁ κυβερνητικὸς τῆς ὀργανισμὸς ἦτον ὑποδεέστερος τοῦ τῆς ἀντιπάλου, ἀλλὰ δὲν κατεβλήθη καὶ παντάπασιν, ὡς αὐτὴ ἄλλοτε κατέβαλε τὴν Πίζαν. Ὁ λαὸς τῆς Γενούης εὐκίνητος καὶ ἐγρωστῆς ὢν, πολλοὺς εἶχε διψύγει κινδύνους κατὰ τοὺς μακροὺς πολέμους τῶν Ἰταλῶν πρὸς τὸς Αὐτοκράτορας τῆς Γερμανίας, πάντοτε ἐγκολληθεὶς τὴν ἰσχυρότερον καὶ βεβαιότερον. ἄστατος ὅμως ὢν, ἤλλαξε συχνὰ κυβερνήσεις, ἀνευ ἄλλου τινος λόγου ἐκτὸς τῆς ἰδιοτροπίας του καὶ διὰ τῶν ἐσωτερικῶν τούτων διενέξεων διέφθειρε καὶ ἐνέκρου τὴν δύναμιν τὴν ὁποίαν διὰ τῆς ἐπιτηδειότητός του ἀπέκτα εἰς τὰ ἔξω. Κυβερνώμενος πρότερον ὑπὸ ὑπάτων, κινήρησε τὴν ὑπατείαν τὸ 1190, ὅπως παρδῶσθαι τὴν ἐξουσίαν εἰς χεῖρας ἰσχυροτάτου ξένου, τὸν ὁποῖον ὑπέθετεν ἀμέτοχον παντὸς κομματικοῦ συμφέροντος· ἐπειδὴ ὅμως οἱ εὐγενεῖς ἀντέτειναν εἰς τὸ νέον τοῦτο εἶδος τῆς κυβερνήσεως, ἡ ἀρχὴ ἐκυμαίνετο ἐπὶ πολὺν χρόνον μεταξὺ κυβερνητῶν καὶ ὑπάτων ἐντοπίων. Ὅτε δὲ πάλιν ἡ μεταξὺ Γουέλφων καὶ Γιβελίνων διαμάχη ἐξετάθη καὶ εἰς τὸ κράτος τῆς Γενούης, οἱ μὲν Σπινόλαι καὶ Λωρίαι ἐγένοντο ἀρχηγὸί τῆς αὐτοκρατορικῆς φατρίας, οἱ δὲ Γριμάλδαι καὶ οἱ Φιέσκοι, τῆς φατρίας τῶν Γουέλφων. Τὸ 1257 ὁ Γουλιέλμος Βοκκανέγγρας ἐξελέχθη Καπετάνιος τῆς πολιτείας μετὰ 32 συμβούλων· μόλις ὅμως

παρῆλθον 5 ἔτη καὶ ὁ κυβερνήτης οὗτος ἠναγκάσθη νὰ πραιτηθῇ τοῦ δικτατορικοῦ τοῦ ἀξιώματος. Τὸ 1270 περιήλθεν εἰς τὴν διεύθυνσιν τῶν πραγμάτων οἱ Σπινόλαι καὶ οἱ Δώριαι, ἀναγορευθέντες προστάται τῆς ἐλευθερίας τοῦ λαοῦ, ἐγκταστήσαντες δῆμαρχόν τινα, ἡ ἀββᾶν τοῦ λαοῦ, ὡς ὠνόμασαν αὐτὸν· μηδεμίαν ὅμως πραγματικὴν δύναμιν ἔχοντα. Ἄλλ' ἂν καὶ ἐπὶ τῆς κυβερνήσεως τῶν δύο εἰρημένων οἰκογενειῶν κατεστρεφθήσαν οἱ Πισάται, οὐδὲν ἦτον ὅμως ὁ ἄστατος λαὸς ἀπέβαλεν αὐτὰς τῶν πραγμάτων, ἐν μέσῳ δὲ τῶν ἐπαχθῶν ἐκείνων καὶ συχνάκις ἐπαναληφθειῶν ταρχῶν, κινήρησαν νὰ προσφέρωσι τὴν κυριαρχίαν τῆς πόλεως εἰς ξένους ἡγεμόνας εἶον Ἑρρίκον τὸν Ζ'. αὐτοκράτορα τῆς Γερμανίας καὶ Ροβέρτον, βασιλέα τῆς Νεαπόλεως.

Τέλος οἱ Γενουήνσιοι ἀπεφάσισαν νὰ παρδεχθῶσι τὸ πολίτευμα τῶν ἀντιπάλων τῶν Ἑνετῶν καὶ τὸ 1339 ὁ Σίμων Βοκκανέγγρας ἐξελέχθη πρῶτος Δόγης. Μετὰ 5 ὅμως ἔτη ὁ ἀνὴρ οὗτος, ἀδυνατῶν νὰ πράξῃ τὸ καλὸν καὶ νὰ ἐμποδίσῃ τὸ κακόν, παρητήθη μετὰ τινα δὲ χρόνον ἐκλεχθεὶς τὸ δεύτερον Δόγης ἀπέθανε δηλητηριασθεὶς. Εἰς τὴν θέσιν τῶν τεσσάρων μεγάλων εὐγενῶν οἰκογενειῶν Λωρίαι, Σπινόλαι, Γριμάλδαι καὶ Φιέσκοι, τῶν ὁμοίων τὰ ὀνόματα ἀπαντῶνται καθ' ἑκάστην σελίδα τῆς ἱστορίας τῆς πόλεως ταύτης, ὑψώθησαν τέσσαρες νέαι δημοκρατικαὶ οἰκογένειαι, οἱ Ἀδόρνοι, οἱ Φραγόσοι, οἱ Κούρκοι καὶ οἱ Μοντάλδοι. καὶ τούτων ὅμως ἡ ἀρχὴ οὐκ ἐσταθερωτέρα οὕτως εὐ

τυχαστέρα υπήρξε. Τὸ 1391 ὁ Δόγης Ἀδόρνος ἠναγκάσθη νὰ προσφέρῃ τὴν κυριαρχίαν τῆς πατρίδος του εἰς τὸν βασιλέα τῆς Γαλλίας, ὅστις καὶ κυβερνήτην ἀπέστειλεν εἰς τὴν ταραχώδη ταύτην πολιτείαν τὸν στρατάρχην Βουσιώ. Οὗτος μετὰ πολλοῦ κόπου καὶ δι' ἄκρας αὐστηρότητος κατώρθωσε νὰ τακτοποιήσῃ ὀλίγον τὰ πράγματα. Μόλις ὁμως παρήλθον 8 ἔτη ἐξεδιώχθησαν καὶ οἱ Γάλλοι καὶ ἡ πόλις ὑπέκυψε πρῶτον μὲν εἰς τὸν μαρκίωνα τοῦ Μομφεράτου, εἶτα δὲ εἰς τοὺς οἴκους τῶν Μεδιολάβων. Τὸ 1458 οἱ Γενουήνοιοι ἐπεκλιέσθησαν πάλιν τὸν βασιλέα τῆς Γαλλίας νὰ ἐπέμβῃ εἰς διόρθωσιν τῶν πραγμάτων. Κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν ἀκαταστασιῶν τούτων, ἡ πολιτεία αὐτὴ ἀπώλεσε τὰς ἐν τῇ Ἀνατολῇ ἡπειρωτικὰς κατακτήσεις τῆς, μετὰ δὲ τὴν ὑπὸ τῶν Τούρκων ἄλωσιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἀπώλεσε καὶ τὴν Θεοδοσίαν, μετ' ὀλίγον δὲ καὶ τὰς νήσους τοῦ Ἀρχιπελάγους ὅσας ἐξουσίαζεν, ἢ ἀλωθείσας ὑπὸ τῶν Ὀθωμανῶν, ἢ ἐκουσίως προσχωρησάσας εἰς αὐτοὺς, ὅπως ἀποφύγωσι τὸν ἀπηνῆ ζυγὸν τῶν Γενουησίων τυραννικῶν ἐπάρχων.

Ἐπὶ τῆς μικρᾶς δημορχίας μεταξὺ τοῦ βασιλέως τῆς Γαλλίας Φραγκίσκου τοῦ Α' καὶ τοῦ αυτοκράτορος Καρόλου Ε'. ὁ Γενουήνοιος Ἀνδρέας Δώριος ναυαρχῶν τοῦ Γαλλικοῦ στόλου ὑπέταξε κατ' ἀρχὰς τὴν πατρίδα του εἰς τὴν κυριαρχίαν τῆς Γαλλίας· ἐπειτα ὁμως δυσαρεστηθεὶς κατὰ τοῦ βασιλέως τῆς Γαλλίας ἀπεσικίτησεν ἀπ' αὐτοῦ καὶ συνεμάχησε μὲ τὸν αυτοκράτορα, ἀπληθευθῆρας τὴν Γένουαν καὶ

ἔδωκεν εἰς αὐτὴν τῷ 1528 νέον πολίτευμα. Εἰς Δόγης διορίσθη ἀρχηγὸς τῆς Κυβερνήσεως, ἔχων περὶ ἑαυτὸν συμβούλιον ἰδιαίτερον ἐξ 8 ὑπουργῶν καὶ τούτων δὲ καὶ αὐτοῦ τοῦ Δόγου ἡ ἀρχὴ διήρκει μόνον 2 ἔτη. ἡ ὑπερτάτη ἐξουσία ἀνῆκεν εἰς τὸ μέγα συμβούλιον τοῦ τόπου, συγκείμενον ἐκ 480 μελῶν, τὰ ὅποια ἐξέλεγον κατ' ἔτος μεταξὺ αὐτῶν 100 μέλη, ἀποτελοῦντα δευτέραν βουλήν. Αἱ δύο αὗται βουλαὶ συνεζήτουν μετὰ τῶν ὑπουργῶν τοὺς περίφορων καὶ ἄλλους οἰκονομικοὺς νόμους, ἰδίαί τέρως δὲ ἡ μικρὰ βουλή ἠτοχολεῖτο περὶ τὰς ἐξωτερικὰς ὑποθέσεις. Οἱ εὐγενεῖς διηρέθησαν εἰς δύο τάξεις, ὧν ἡ μὲν ἀνωτέρα περιελάμβανεν 28 οἰκογενείας, ἡ δὲ δευτέρα, 437. Ὁ Δόγης ἠδύνατο ἀδιαφόρως νὰ ἐκλεχθῇ εἴτε ἐκ τῆς μιᾶς, εἴτε ἐκ τῆς ἑτέρας τῶν δύο τούτων τάξεων.

Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἀνδρέα Δώριος, ἡ πόλις ὀλίγον πλέον ἀνემίχθη εἰς τοὺς εὐρωπαϊκοὺς πολέμους, στενωδῶς δὲ συνδεθεῖσα μετὰ τῆς Ἰσπανίας, ἀφιερῶθη εἰς τὸ ἐμπόριον, προσεπάθησε δὲ νὰ διατηρήσῃ εἰς τὴν ἐξουσίαν τῆς τοῦλάχιστον τὴν νῆσον Κύπρον, τὸ τελευταῖον λείψανον τῶν πολλῶν τῆς κτακτῆσεων. Βλέπουσα ὁμως καὶ ταύτην διαφεύγουσαν ἀπὸ τὰς χεῖρας τῆς τὴν ἐπώλησεν εἰς τὴν Γαλλίαν ἀντὶ 40,000 000 φράγκων.

Οὕτω διετηρήθη ἀσθενὴς καὶ σκιάν μόνον ἀνεξαρτήτου ἐπικρατείας σύζουσα ἢ Γένουα μέχρι τῆς μεγάλης Γαλλικῆς ἐπαναστάσεως. Ἐπὶ τῆς πρώην ἰσχυρᾶς ταύτης πολιτείας συνέστη τῷ 1797 ὑπὸ νικηφόρου Ναπολέοντος ἡ Διγουριανὴ κλη-

θεῖσα δημοκρατίᾳ, ταπεινὴ θυγάτηρ τῆς ἰσχυρᾶς γαλλικῆς δημοκρατίας, κατὰ τύπον τῆς ὁποίας καὶ εἶχε συστηθῆ· ἡ περιοχὴ τῆς μικρᾶς ταύτης ἐπικρατείας ἐξετάθη ὀλίγον τι διὰ τῆς γενναιοδωρίας καὶ πολιτικῆς τοῦ νικητοῦ, ἢ τακτικῆς τῆς ὁμοῦς δυνάμεις, ἢ ἄλλοτε οὕτως ἀκμάσασα, περιωρίζετο ἤδη εἰς 5 μόνον πλοῖα καὶ ταῦτα μικρά! Τὸ 1808 τὸ κρατίδιον τοῦτο συμπεριελήφθη εἰς τὴν Γαλλικὴν αὐτοκρατορίαν, μετὰ δὲ τὴν τελευταίαν πτώσιν τοῦ Ναπολέοντος Α' ἐδόθη τῷ 1815 εἰς τὸν Βασιλέα τοῦ Πεδεμοντίου μετὰ τῆς χώρας τῆς, ἐξ ἧς ἐσχηματίσθη ὁμώνυμον δουκάτον, μετὰ δὲ τὴν ἐπ' ἐσχάτων συνένωσιν τῆς Ἰταλίας εἰς ἓν κράτος ὑπὸ τὸν βασιλέα τοῦ Πεδεμοντίου συμπεριελήφθη καὶ ἡ Γένουα εἰς τὸ Ἰταλικὸν βσιλείον, μίαν τῶν πολλῶν αὐτοῦ ἐπαρχιῶν ἀποτελοῦσα.

Τοιαύτη ἢ ἄλλοτε μὲν ἐνδοξος ἢ πλοῦσία αὕτη πόλις, ἢ διὰ τὸ μέγα ἐμπόριόν τῆς ἰδίως διακρίθεισα, ἤδη δὲ εἰς ἐπαρχίαν περιεπίσασα, ἀλλ' οὐχ ἤττον σώζουσα ἐτι πατροπαραδότως καὶ ὡς ἐκ τῆς καταλλήλου πρὸς ἐμπορίαν τοποθεσίας τῆς τὸ ἐπιχειρηματικὸν καὶ δραστήριον τῶν κατοίκων τῆς, ἐνεργούντων ὡς γνωστὸν, μέγα καὶ ἤδη ἐμπόριον.

Π. Α. Χ.

ΠΕΡΙ ΓΥΜΝΑΣΤΙΚΗΣ.

ΥΠΟ ΥΓΙΕΙΝΗΝ ΕΠΟΨΙΝ.

(Συνέχ.—Ἰδε Φυλλ. ΙΕ')

Ἡ κολύμβησις, εὐάρεστος τοῖς ἀνθρώποις συνήθεια, εἶναι καὶ ἄσκησις τοῦ σώματος ὑγιεινὴ πᾶσαν ἄλλην ὑπερτεροῦσα· διότι κατ' αὐτὴν οὐ μόνον δὲν ἐπέχονται ὡς εἰς τὰς ἄλ-

λας ἀσκήσεις ἀπώλειαι διὰ τῶν πνευμόνων καὶ τοῦ δέρματος, (δ) ἀλλὰ καὶ κωλύονται αὐταὶ διὰ τῆς ψυχρᾶς θερμοκρασίας καὶ πιέσεως τοῦ ὕδατος· ἐπομένως ἡ ἄσκησις αὕτη διὰ τε τοῦτο, καὶ διὰ τὴν ἐπὶ τοῦ νευρικοῦ συστήματος ἰδιάζουσαν ἐπίδρασιν, ἐπιφέρει τόνωσιν ἄμεσον τοῦ ὄργανισμοῦ· «tout est profit dans ce salubre exercice», κατὰ τὴν ἔκφρασιν τοῦ Rostan, ὅστις λέγει, ὅτι κατὰ τὴν συνήθη κολύμβησιν ὅλοι οἱ μῦς τοῦ σώματος εἶνε εἰς κίνησιν, ἰδίως δὲ οἱ τῆς ῥίχθως, τῶν γλουτῶν, καὶ τῆς ὀσφύος οἱ μᾶλλον κοπιᾶζοντες ὡς εὐρισκόμενοι εἰς διηνεκὴν συστολήν, ἐπομένως οἱ λαμβάνοντες τὴν μεγαλειτέραν τόνωσιν.

Ἐνοεῖ δὲ τις ὅτι τὸ εἶδος τοῦτο τῆς ἀσκήσεως συμφέρει ἰδίως εἰς τὰ ἀτροφικὰ καὶ ἀδύνατα παιδιὰ, ἐν οἷς ἡ στάσις εἶναι κοπιώδης καὶ δύσκολος διὰ τὴν ἀδυναμίαν τῶν μυῶν, καὶ παρὰ τοῖς ὁποίοις ἡ ἐπικειμένη ριχίτις ἀπειλεῖ τὴν διαστροφὴν ἢ σκολίωσιν τῆς σπονδυλικῆς στήλης· ἀλλὰ καὶ οἱ μῦς οἱ κινούντες τὸ στήθος ἀσκοῦμενοι, ἀναπτύσσουσι τὸν θώρακα καὶ τὰ ἐν αὐτῷ ὄργανα τὰ ὁποῖα ἀποκτῶσι καὶ ὄγκον καὶ δύναμιν. (ε) Λοιπὸν ἡ κολύμβησις θέτουσα εἰς κίνησιν ὅλον τὸ σύστημα τῆς κινήσεως, καὶ ἰδίως ἐν ὥρᾳ θερμῇ τοῦ

(δ) Κατὰ τὴν ἄσκησιν ἐπέρχεται τῆς κυκλοφορίας καὶ ἀναπνοῆς ἐπιτάχυνσις, μεγαλειτέρα κατανάλωσις ὀξυγόνου, ἐπομένως καυσις καὶ κατανάλωσις τῶν ἀνθρακικῶν στοιχείων τοῦ ὄργανισμοῦ· δραστηριὰ λειτουργία τοῦ δέρματος, μεγαλειτέρα διάπνοια· ἐπομένως καὶ ἰδρώτες καὶ ἀπώλειαι ἄφθονοι.

(ε) Τὸ κεφάλαιον τοῦτο ἐγράψαμεν ὑπὸ τὴν ἔμπνευσιν τοῦ κλάμου τοῦ Rostan τοῦ ὁποῖου καλὴν περὶ Γυμναστικῆς Πραγματεῖαν εὕρισκει ὁ ἀναγνώστης εἰς τὸ πολύτομον λεξικὸν τῆς Ἰατρικῆς.

ἐ τους, καθ' ἣν πᾶσα ἄλλη δραστηρὴ ἀσκήσις ἐπιφέρει ὡς εἶπομεν ἀπώλειάν τινα τῶν δυνάμεων, ἐνῶ ἡ κολύμβησις ἀποτρέπουσα ταύτην, τονοποιεῖ τὸν ὀργανισμόν διὰ τῆς ἐπ' αὐτοῦ ὑγειοῦς τοῦ θαλασίου ὕδατος ἐπιδράσεως, εἶνε κατὰ πάντα λόγον ὠφελιμοτάτη ἡ δὲ νεότης παραδεδομένη εἰς ταύτην ἔξει τὰ εὐτυχη ἐκεῖνα ἀποτελέσματα, τὰ ὁποῖα ἐν ἰδίᾳ μελέτῃ περιεγράψαμεν. (ζ)

Ἡ κωπηλασία. Εἶναι μία τῶν ἀσκήσεων τῶν ἡμελημένων, ἀκούσα τοὺς μῦς τῶν ἄνω ἄκρων, τοῦ στήθους καὶ τῆς κοιλίας, ἐνῶ εἰς τὰ παράλια μέρη ἠδύνατο νὰ ἦναι καὶ ἀσκήσις ἄγρουτα εἰς διασκεδάσιν. Φαντασθῆτε κωπηλασίαν ἡ ἔμον ἐντὸς ἀταράχου λιμένος πλήτουςαν τὰ γαλήνια ὕδατα τῆς θαλάσσης ἐν ἑσπερινῇ ὥρᾳ φωτιζομένη ὑπὸ πανσελήνου, καὶ δροσιζομένη ὑπὸ ἐλαφρᾶς θαλασίου αὔρας. ἀκούσατε δὲ καὶ τὴν φωνὴν τῆς κιθάρης τὴν φωνὴν τῆς νεότητος ἀκολυθουῦσαν ἐν τῇ σιγῇ ἑαρινῆς ἐσπέρας, καὶ μὴν ἐπιθυμήσατε τὴν εὐτυχίαν τῶν ἐν τῇ λέμβῳ κωπηλατούντων. Ὑπάρχουσιν ἀληθῶς ἐν τῷ βίῳ τοῦ ἀνθρώπου ἔκτακτοι ὥραι εὐτυχίας τὰς ὁποίας ἡ ἀθυμία αὐτοῦ ἢ ἡ ἀθλιότης ἐπισκιάζει, ἐνῶ ὁ χρόνος παρέρχεται ἄνευ φυσικῶν καὶ ἠθικῶν τοῦ βίου ἀπολαύσεων τῶν προκαλούντων τὴν φυσικὴν καὶ ἠθικὴν τοῦ ἀνθρώπου εὐχαρίστησιν, ἐπομένως τὴν εὐάρεστον καὶ ὑγιᾶ αὐτοῦ κατὰστασιν. Ὁ βίος τῶν προγενεστέρων γενεῶν ἦτο βίος μακρὸς, — ἀγήρατος, διότι ἦτο πλήρης ἀσκήσεων καὶ διασκεδάσεων, ἐνῶ σήμερον εἶναι ἔρμαιον τυπικῆς ἀγωγῆς, καθ' ἣν τὰ πάντα εἰσὶν ἀγωνία ψυχῆς καὶ κατάθλιψις σώματος, ἐξ ὧν παράγονται βίου λύπαι καὶ ἀθυ-

(ζ) Ἰδ. σύνοτονον περὶ ψυχολογίας καὶ θαλασσιῶν λουτρῶν Μελέτην τυπωθεῖσαν ἐν τῷ « Φοίνικι ».

μῖαι, ἀσθενικὴ κατάστασις τοῦ σώματος, καὶ διάθεσις σταθερὰ πρὸς νόσους. Ἡ Κωπηλασία οὐτα ἀσκήσις ἐλαφρὰ (ἐν καιρῷ νηνεμίας), μὴ ἀπαιτοῦσα δηλ. μεγάλην δαπάνην δυνάμεως εἶναι ὠφέλιμος, ὡς ἀναπτύσσουσα καὶ ἰσχυροποιούσα τοὺς μῦς τοῦ θώρακος, ἐνῶ περικλείονται οἱ πνεύμονες, τὰ τόσον πολύτιμα ὄργανα τῆς ζωῆς! Εἰς εὐρὴν, καὶ ἰσχυρὸν στήθος λειτουργοῦν εὐχερῶς καὶ ἀναπτύσσονται φυσιολογικῶς οἱ πνεύμονες, οἵτινες δυστυχῶς ὑπόκεινται, ἐκτὸς τῶν ὀξέων νοσημάτων, καὶ εἰς τὴν φυμάτωσιν ἢ φθίσιν, νόσον ὀλέθριον τῆς νεανικῆς πρὸ πάντων ἡλικίας, προσγινομένην ἐκ προδιαθέσεως κληρονομικῆς, ἢ ἐκ κακῆς διαίτης καὶ ἐλλείψεως φυτικῆς ἀνατροφῆς δηλ. ἀσκήσεως τοῦ σώματος· συμφέρει λοιπὸν ἡ μνησθεῖσα ἀσκήσις ἰδίως εἰς τοὺς ἀδυνάτους, ὧν τὸ στήθος εἶναι στενὸν καὶ ἀτροφικὸν μετρίως καὶ βαθμιαίως γινομένη.

Τὸ κυνήγιον, εἶναι ἀσκήσις ὠφέλιμος ὅταν δὲν γίνηται εἰς τόπους ἐλώδεις, εἰς οὓς οἱ κυνηγοὶ μέχρι γονάτων εἰσερχόμενοι ἀναπνεύουσιν ἐπιπλαθεῖς ἀναθυμιάσεις· ἐπὶ ὥρας δὲ ἔχοντες τοὺς πόδας αὐτῶν εἰς τὸ ὕδωρ ἢ τὴν ὑγρασίαν, θηρεύουσι μᾶλλον ρευματισμούς καὶ ἀρθρίτιδας. Εἶναι ἐπίσης ὠφέλιμον τὸ κυνήγιον ὅταν οἱ κυνηγοὶ δὲν περιτρέχουσι δι' ὅλης τῆς ἡμέρας μακρὰς ἀποστάσεις, ἢ δὲν ἴστανται ἀκίνητοι ὡς τὰ ἀγάλματα περιμένοντες τὴν λείαν, ὡς τοῦτο συνήθως πράττουσιν οἱ πολυάριθμοι ἐθελονταὶ τοῦ ἐν Ρωμῆϊ (η) κυνηγίου, οἵτινες εἰς ὀρισμέναις θέσεσι ἰστάμενοι στέλλουσιν ἐν δευτερολέπτῳ

(η) Τερπνὴ, διότι εἶναι ἡ μόνη τῆς Ἀλεξάνδρειας ἐξοχὴ, εἰς ἣν ἐπὶ προκίωνίου ἄμου ἀπνηγέρθησαν ὠραιαὶ οἰκοδομαί, καὶ κῆποι θαλαροὶ ἐν τῷ μέτῳ ἐξ ἡμῶν καὶ μοιστόνου φύσεως.

πολυάριθμους βολὰς κατὰ τῶν διαθινόντων πτηνῶν.

Τὸ κυνήγιον λέγει ὁ Rostan εἶναι ἀσκήσις περιλαμβανούσα τὸ βαδισμῶν, τὸν δρόμον καὶ τὸ πῆδημα, κερποῦται τὰς εἰς αὐτῶν ὠφελείας· διὸ καὶ δικαίως ἐθεωρήθη ὡς μία τῶν ὠφελιμοτέρων ἀσκήσεων ὅταν ἢ πρὸς τοῦτο κλήσις δὲν ὑπερβῆ τὰ συνήθη τῆς ἀσκήσεως ὅρια. Ἐκτὸς τῶν κινήσεων καὶ τῶν ἐπιβεβλημένων τῷ σώματι στάσεων, τὸ κυνήγιον συνεθίζει τὸ σῶμα εἰς τὰς διαφόρους ἐπιρρείας καὶ μεταβολὰς τῆς ἀτμοσφαιρας, καὶ εἰς ὅλα τὰ εἶδη τῆς κοπώσεως· ἡ διηκεῖς προσοχὴ, αἱ ἀλλεπάλληλοι κατὰ πᾶσαν κίνησιν συγκινήσεις τοῦ κυνηγοῦ καθιστῶσιν αὐτὸν ἀνίστητον εἰς τοὺς κόπους καὶ τὰς στερήσεις, ἃς δυσκόλως εἰς ἄλλην περίστασιν θὰ ὑπέμεινεν.

Τῆς εὐκόλου καὶ τερπνῆς ταύτης ἀσκήσεως δύναται νὰ ἐπωφεληθῆται ἡ νεανικὴ καὶ ἡ ἀνδρική ἡλικία, ἀλλὰ μὴν καὶ αἱ ἀσθενεῖς κράσεις· διότι τί θελκτικώτερον καὶ ὑγιεινώτερον τοῦ νὰ κατέρχηται τις εἰς χλοερὰς καὶ συνδένδρους πεδιάδας, καὶ νὰ ἀνέρχηται εἰς τερπνοὺς καὶ καταφύτους λόφους, ἀναπνεύων τὸ ἄρωμα τῶν δασῶν καὶ τοῦ ὄρου; ἐκεῖ συλλέγεται ὑγεία καὶ προσκτάται ῥώμη. Ἐν τῇ κατὰ τὸ κυνήγιον κινήσει καὶ ἀσκήσει τοῦ σώματος, ὑπάρχει καὶ ἡ ἠθικὴ ἐκεῖνη εὐχαρίστησις, ἣν εὐρίσκει τις μακρὰν τῶν περισπασμῶν τοῦ βίου, καὶ τῆς τύρβης τοῦ κόσμου, ἡ ἀποκαλούμενη *Θυμηθία*, ἡ τόσον ἐπιθυμητὴ, ὅσον καὶ ὠφέλιμος· εἰς τοὺς κατοίκους τῶν μεγάλων πόλεων.

Ἡ ἵππασία. Δὲν εἶναι μὲν καὶ αὕτη ἐκ τῶν ἐνεργητικῶν τοῦ σώματος ἀσκήσεων, εἶναι ὁμως τοιαύτη ὥστε νὰ γυμνάσῃ τὸ σῶμα εἰς τὴν ἰσορροπίαν, δι' ἣν πολλοὶ μῦς τοῦ σώματος ἀσκοῦνται κατ' ἀκριβῆ τινὰ τρόπον, καὶ νὰ ἐμ-

βάλῃ εἰς αὐτὸ ὠφελίμους κλονισμούς κατὰ τὴν βᾶδισιν ἢ τὰ ἄλλατα τοῦ ἵππου.

Ἡ ἵππικὴ ἦν παλαιὰ καὶ τιμὴ ἀσκήσις καὶ ἀνδρὶ ἐλευθέρῳ προσήκουσα· διὸ καὶ ὁ Πλάτων, καὶ ὁ Ξενοφῶν καὶ ἄλλοι πολλοὶ συμβουλεύουσι νὰ διδάσκωνται καὶ ἀσκῶνται αὐτὴν οἱ παῖδες, ὡς ποιῶσαν αὐτοὺς ἀνδρα γυνομένους, καὶ θαρραλωτέρους καὶ ἀνδρειοτέρους ἐν πολέμῳ· ἐπιμένως καὶ ἐν ταῖς ἀγῶσιν ἐκ παλαιῶν εἰσῆγαγον ἵπποδρομίας ἀγῶνα. (η) Ἡ ἵππασία ἔχουσα καὶ τινὰ τοῦ περιπάτου πλεονεκτήματα συντελεῖ εἰς τὴν εὐεξίαν καὶ τὴν ῥώμην τοῦ σώματος· ἐννοεῖται δὲ ὅτι, καὶ ἐν τῇ ἀσκήσει ταύτῃ ὑπάρχουσι βαθμοὶ δυνάμεως καὶ κόποι τοὺς ὁποίους πρέπει κατὰ τὰς περιστάσεις νὰ προκαλῆ τις, ἢ νὰ ἀποφεύγῃ. Ἡ ἵππασία λ. χ. εἶνε μὲν ὠφέλιμος εἰς τὰς κυρίας καὶ τοὺς ἀδυνάτους τοὺς μὴ δυναμένους νὰ κάμωσιν ἄλλας ἀσκήσεις καὶ μακροὺς περιπάτους, ἀλλὰ καὶ βλαπτικὴ ὅταν οὗτοι ἀναβαίνωσι θυμοειδῆ καὶ καλπάζοντα ἵππον ἀπαιτοῦντα ἰσχυρὸν καὶ ἐξησκημένον ἀναβάτην, διότι τότε ἀντὶ κινήσεως καὶ ἀσκήσεως κερδίζουσιν ἰσχυρὸν κλονισμόν, κόπωσιν μεγάλην, βλάβην δὲ εἰς τὰ ὄργανα τοῦ στήθους ὅποταν μάλιστα ταῦτα τύχωσι πάσχοντα. Ἡ βαθμιαία εἰς τὴν ἵππασίαν ἀσκήσις κραταίει τὴν εὐκίνησιν καὶ τὴν ἰσχὴν τῶν μυῶν, καὶ τελειοποιεῖ τὴν στάσιν τῶν ἀμαζόνων προσεγγίζουσῶν οὕτω τὴν ἀνδρικήν εὐτολίμην· εἶνε δὲ εἰς τῆς νεανιότητος καὶ τοὺς νέους, ὧν ἡ λυμπρατικότης καὶ ἡ πλαδερρότης τοῦ σώματος ἀπαιτεῖ τροποποιήσιν, κατὰ πάντα λόγον ὠφέλιμος, ὡς δίδουσα αὐτοῖς τόνωσιν καὶ ἐνεργεσίαν διὰ μικροῦ κόπου, ἀροῦ, διὰ τὸς μικρὰς δαπάνης ἀγο-

(η) Ἰδ. βίον τῶν ἀρχ. Ἑλλήνων Θ. Βενιζέλου.

ράζεται εύρεστος κατάστασις, καὶ χρήσιμος ἄσκησις τῷ γυναικείῳ φύλῳ τοῦ ὁποῦ το σῶμα ἐκ φύσεως ὑποβάλλεται καὶ εἰς μηχανικὰς λειτουργίας ἀπαιτούσας ἰσχύον ἐκ σώματος ροδοπλάστου καὶ λεπτεπιλέπτου· θὰ ἦτο ραθυμία, ἐὰν δὲν ἦνε ἀθλιότης νὰ παραμεληταὶ ἢ ἐφθινή αὕτη ἀγορά, ἐνῶ πολλάκις μᾶς κοστιζοῦσι δλόκληρος ζωὴ! ἔνεκεν ἐλλείψεως ὄχι μηχανικῶν, ἀλλὰ φυσικῶν δυνάμεων κατὰ τὰς ὥρας τοῦ τοκετοῦ.

Ἡ ὀλιγακία περιλαμβάνει πολλὰ εἶδη γυμναστικῆς, ὡς εἶναι πολλὰ τὰ ἤδη τῶν ὀπλων καὶ τῶν στρατιωτικῶν ἀσκήσεων· ἡ κανονικὴ εἰς τὰ ὄπλα ἄσκησις. Ἡ στρατιωτικὴ Γυμναστικὴ εἶνε ἡ μόνη ἢ ὀρθότερον μορφώουσα ἀνδρῶν τὸ σῶμα, πλάττουσα καὶ ἀρρενωπὴν τὴν καρδίαν καὶ γενναϊότερον τὸ φρόνημα. Ἡ στρατιωτικὴ ἄσκησις ἐνὸς λαοῦ εἶνε ἢ βελτίωσις καὶ ἀληθὴς προαγωγὴ αὐτοῦ ἐν τῷ βίῳ· τὸ δὲ ἐθνικὸν φρόνημα ἐνὸς ἔθνους εἶνε ἀδύνατον νὰ μορφωθῆ εἰς μίαν ἕνιαίαν μονάδα, ἐξ ἧς πηγάζει ἡ ἐθνικὴ φιλοτιμία, καὶ δι' ἧς προκρίσσεται ἡ τῆς πατρίδος τιμὴ, ἐὰν δὲν λαβῆ ἀνατροφὴν στρατιωτικὴν· τοῦτο μαρτυρεῖ ἡ ἱστορία, τοῦτο καταδεικνύει καὶ ἡ τελευταία τῆς Προσσίας ὑπεροχὴ!

Τοῦτο κατανοήσαντες καὶ οἱ ἀπόγονοι τῶν Σπυρτιατῶν καὶ τῶν ἀθανάτων τῆς ἐλευθερίας πρωταγωνιστῶν, συνέστησαν πρό τινων ἐτῶν ἐν Ἑλλάδι τὴν Ἐθνοφυλακίαν, τὴν ἐθνικὴν δηλ. τῆς νέας Γενεᾶς ἄσκησιν! κατακλείσαντες ὅμως τὸν ὀργανισμόν αὐτῆς καὶ τὰ ὄπλα ἐν τοῖς ὑπογεῖοις τῆς ἀπεριορίστου αὐτῶν φιλοπατρίας, οὐχὶ ὡς φύλακτα τῶν πατριωτικῶν των, ἀλλ' ὅπως συμπληρώσωσι φαίνεται ταχύτερον τὸ ἔργον τῶν πατέρων των. Εἶνε ἀξίον οἴκτου ἢ ἐν Ἑλλάδι παραμέλησις τῆς τε ἰδιωτικῆς καὶ στρατιωτικῆς τῶν πο-

λιτῶν ἀσκήσεως, ὅσον εἶνε ἐπὶ πλείονος καὶ θαυμασμοῦ ἢ τῶν ξένων πρὸς τὰ πάτρια ἡμῶν σπουδῆ, ἄσκησις, καὶ ἀπομίμησις. Ἴδου τί εἰς τὴν "Κλειῶ, πρὸ τινος ἀνέγνωμεν" "Ἡ ἑορτὴ τοῦ Καθηγητοῦ Ράγκε ἐτελείωσε διὰ μεγαλοπρεποῦς συμποσίου· αὐθημερὸν δὲ μετὰ μεσημβρίαν ἐγένετο ἐπίδειξις τῆς γυμναστικῆς ἱκανότητος τῶν σπουδάζόντων ἐν τοῖς ὑπὸ τοῦ Κ. Ράγκε διευθυνομένοις σχολείοις Γερμανοπαίδων πρὸς ἐκτέλεσιν ὠραίου θεάματος. Παρεστάθη δηλ. ἐν τῇ αὐλῇ προτεχνικοῦ τινὸς Σχολείου ἢ κατὰ φάλαγγα ἐφοδος τῶν Ἑλλήνων ἐπὶ τοὺς Πέρσας ἐν τῇ παρὰ τὰ Κούναξα μάχῃ τῷ 404 π. Χ. ὑπὸ τὰ Ἑλληνικὰ προστάγματα, ἅτινα ἀναφέρει ὁ Ξενοφῶν, ὥρμησαν οἱ Ἕλληνας φέροντες κράνης, ὑψηλὰς τετραγώνους ἀσπίδας, καὶ μακρὰ δόρατα, κατὰ τῶν Περσῶν, οὓς καὶ ἐνίκησαν ὑπὸ τὸν ἦχον τοῦ πολεμιστηρίου καὶ κραυγάζοντες "ἀλαλά, ἐκφεύγοντες δι' ἐπιδειξίας πορείας, καὶ τεχνικωτάτων κινήσεων τῶν βαρβάρων τὰ ἐτώσια βέλῃ." »

Ἡ κανονισμένη διὰ τοὺς πολίτας ἰδιωτικὴ καὶ στρατιωτικὴ ἄσκησις παρὰ τοῖς μεγάλοις ἔθνεσιν ἔχει σημασίαν ἰσοδυναμοῦσαν μὲ τὴν σωματικὴν εὐεξίαν τῶν πολιτῶν καὶ μὲ τὸ μεγαλεῖον τῆς πατρίδος των· αἱ δὲ ἰδιωτικαὶ εἰς τὰ ὄπλα ἄσκησεις, ὡς ξιφασκία κτλ. εἰσὶν ὠφέλιμοι καὶ ἐμπρέπουσαι εἰς καλῶς ἀνατετραμμένους νέους.

Ταῦτα εἶχομεν νὰ εἴπομεν περὶ Γυμναστικῆς; ὦ φίλη Νεότης! — ὀλίγα μὲν καὶ ἀπλᾶ, ἀλλ' ἱκανὰ νομίζομεν ὅπως ὑποδείξωμεν τὸ ἐφ' ἡμῖν τὴν ὠφέλειαν τῆς ἀσκήσεως τοῦ σώματος, τοῦ δαδούχου τούτου τοῦ ἐπὶ γῆς βίου· ὁ βίος δὲν εἶνε δὰς ἐσθεσμένη, ἀλλὰ φωτεινὴ καὶ τελαυγὴς διερχομένη τὰς ἀμετρήτους σειρὰς τῶν χιόνων καὶ πάντοτε ἐν νέᾳ ἐμφανίσει.

μέλλοντος ἀβεβαιοῦ· ἡ ἀβεβαιότης αὕτη ἀπαιτεῖ ἐνεστώτως ἐσκεμμένον, διότι πρὸς εὐθυπορίαν ἀπαιτεῖται ὡς πρῶτον ἐφόδιον τοῦ βίου ἢ ὑγιεῖς τοῦ ἀνθρώπου κατάστασις· εἶνε οἰκτρὸν νὰ βιάδιζῃ ἡ ζωὴ ἐπὶ συντριμμάτων, καὶ νὰ κατοπτεῖται ἡ εὐγενὴς τοῦ ἀνθρώπου μοῖρα ἐν τῇ παροιμίᾳ τῆς τὰ κάλλη τῆς κτίσεως τεθλιμμένη. Ἐὰν ἀρχὴ ἀνθρωπίνης σοφίας εἶνε "τὸ Γνωθὶ σαυτὸν, ἐν ᾧ ὑπάρχει καὶ πρέπει νὰ ὑπάρχη καὶ ἡ γνώσις τοῦ ἀνθρώπινου βίου, ἀνάγκη νὰ ἀναρτήσωμεν ἐνώπιον τῶν ἀκοιμήτων τῆς ψυχῆς ὀφθαλμῶν τὴν ρήτραν ταύτην καὶ νὰ βαδίζωμεν πρακτικῶς τὴν ἀσφαλεστέραν ὁδὸν, ἣτις ἐστὶν ἡ ἐν τῷ βίῳ ὑγεία, καὶ ἡ εἰς τὸ πάτριον ἔδαφος ἐπάνοδος τῶν ἀρετῶν τῶν ἡμετέρων προγόνων· τοῦτο δὲ κατορθοῦται διὰ τῆς ἐθνικῆς ἀνατροφῆς, τῶν σωματικῶν καὶ πνευματικῶν γυμνασίων, ἐξ ὧν νὰ ἐξέλθωσι καὶ πάλιν πρόμαχοι τῆς ἐθνικῆς τιμῆς, καὶ εὐκλεεῖς μαχηταὶ τῆς ἀληθοῦς δόξης.

A. Σ.

Ἡ ΘΝΗΣΚΟΥΣΑ ΚΟΡΗ

ὑπὸ

I. Π. ΚΟΚΚΑΛΗ.

Πρωτότυπον.

(Συνέχ.—Ἰδε Φυλ. ΙΕ')

— Ὁ ζωμὸς, ἐπεῖπεν ἡ νέα, μοὶ δίδει δύναμιν τινα. Ἄς σπεύσω νὰ σοὶ ἐξομολογηθῶ, Ἄς ἐκχύσω τὸν πόνον μου. Εἰς ποῖον ἄλλο νὰ ἐμπιστευθῶ τὰ βάσανά μου, παρὰ εἰς σέ;

Ὁ ἱερεὺς εἶσα.

— Ἄκουσον, πάτερ, εἶπε σπεύδουσα. Ὁ θάνατος μὲ ἀπειλεῖ ἄκαμπτος. Τὸ σῶμά μου δὲν ἀντέχει πλέον, καὶ ἡ καρδία μου, ἣτις τόσον γενναίως ἀντέστη κατὰ τῶν δεινῶν, δειλιάζει.

Ἡ γράφια ἀπῆλθε κχατορήσασα ὅτι ἐν τῇ ἱερα-

ταύτῃ στιγμῇ, ὤφειλε νὰ ἀφήτῃ μόνους τὸν ἱερέα καὶ τὴν κόρην.

— Μὴ φεύγῃς, θεῖα Μαρτῶ, εἶπεν ἡ κόρη. Στήριξέ με ἐπὶ τῆς κλίνης μου διὰ τελευταίαν φοράν. Μὴ μὲ ἐγκαταλείπῃς! Καὶ,

Τὴν ἠτένισε μὲ ὄμμα εὐγνωμοσύνης.

Ἡ γράφια τὴν ἐστήριξε καλῶς ἐπὶ τῶν προσκεφαλαίων τῆς κλίνης, τὴν ἐφίλησε περιπαθῶς καὶ ἀπῆλθε.

Ἐπλησίασε τότε ὁ ἱερεὺς πρὸς τὴν κλίνην, καὶ ἡ νέα στενάχασα εἶπε: Μὴ παραξενευθῆς εἰς ὅσα ἀκούσεις πάτερ. Εἶναι ὅλα ἀληθῆ. Ὁ κόσμος ἔχει πολλὰ μυστήρια. Ἡ κοινωνία ἀρέσκειται εἰς τὰ τελοῦμενα καθ' ἡμέραν ἐνώπιόν της δράματα, σιωπᾶ, καὶ ἐπὶ τέλους, φωνάζει ὅταν τὸ κκχὸν τὴν προσβάλλῃ.

Ἡ νέα ἐστενοχωρεῖτο. Οἱ λόγοι τῆς ἐξήρχοντο διακεκομμένοι, οὕτως εἶπεν, καὶ πνευστιῶσα ἐκλίνε τὴν κεφαλὴν.

Ὁ ἱερεὺς ἔλαθε τὴν κεφαλὴν τῆς, τὴν ἐθώπευσε, καὶ τῇ εἶπε.

— Ἡ ἀνάμνησις τῶν δεινῶν σου, θὰ σὲ φρονεύσῃ. Ὁ βίος τοῦ θνητοῦ εἶναι κράμα δυστυχῶν καὶ συμφορῶν. Δὲν εἶσαι μόνη.

— Ἴσως, εἶπεν ἡ νέα, ἴσως. Καὶ ἐπειδὴ, ὡς εἶπατε, εἴμεθα θνητοὶ, ἄς σπεύσω νὰ σοὶ ἐξομολογηθῶ τὰ κατ' ἐμέ. Καὶ τὴν ἐλαχίστην στιγμὴν τοῦ χρόνου ὁ θνητὸς δὲν ἐξουσιάζει. Ἄκουσον.

Καὶ ὁ ἱερεὺς κύψας τὴν κεφαλὴν ἤκουε τὴν νέαν ἐξομολογουμένην ἐν φωνῇ καθαῖᾳ, πλὴν διακοπτομένη ἐκ τῶν συγκινήσεων, καὶ ἐκ τῆς στενοχωρίας ἣν ἐδοκίμαζε διχουμένη τὰ κατ' αὐτήν.

II.

Ἦμην δεκαεξαετής, ὅτε ἔχασα καὶ τὸν πατέρα μου. Ἡ μήτηρ μου εἶχεν ἀποθάνει πρὸ καιροῦ.

Ἐμεινα μόνη, ἔρημος εἰς τὸν κόσμον τοῦτον. Δὲν εἶχον οὔτε συγγενῆ, οὔτε φίλον. Ἐπικρηγορούμην μόνη ἐν τῇ δυστυχίᾳ μου, ἡ δὲ ἀνάγνωσις ἦτο ἡ μόνη τροφή μου, τὸ ἀντικείμενον, ὅπερ, ἀνεκούφιζε τὴν λύπην μου, καὶ ἀνάμενον μεθ' ὑπομονῆς νὰ παρέλθωσι τὰ πέντε ἔτη τῆς μαθητείας μου, ὅπως λάβω δίπλωμα διδασκαλίσσης.

Ἦμην οἰκότροφος εἰς τι ἑκπαιδευτικὸν κατὰστημα, εἰς τὸ ὅποιον ὁ πατήρ μου ἔνεκα τῆς στερήσεως τῆς μητρὸς μου μὲ ἔστειλε νὰ ἐκπαιδευθῶ. Μὲ ἠγάπα, ὁ ταλαίπωρος πολὺ. Πλὴν ὅποια ὑπῆρξεν ἡ ταραχή μου, ὅταν ἤκουσα ὅτι ἀποβάλλομαι ἐκεῖθεν, διότι καθυστερεῖτο ἡ πληρωμὴ τῶν διδάκτρων μου.

Ἐκλαυσα, καὶ ἀπῆλθον ἐκεῖσε, χωρὶς νὰ εἶπω οὐδὲ λέξιν οὐδὲ τὸ ἐλάχιστον παράπονον νὰ ἐκφράσω. Οὔτε τὰ δάκρυά μου, οὔτε αἱ παρακλήσεις μου ἴσχυσαν νὰ πείσωσι τὸν διευθυντὴν ὅπως μὲ κρατήσῃ ὀκτὼ μῆνας ἀκόμη, καὶ λάβω τὸ δίπλωμά μου. Καὶ ἡ ὑπόσχεσις μου, ὅτι μόλις λάβω τὸ δίπλωμά μου καὶ εὐρωθείσιν, νὰ κρατηθῶσι τὰ ὀφειλόμενα ἐκ τῶν μισθῶν μου, ἀπερρίφθη.

Ἐφύλαττον ὀλίγα χρήματα προσερχόμενα ἐκ δάρων πατριῶν· τοῖς προσέφερα ταῦτα ὅπως μὲ κρατήσωσιν ἐκεῖ, ἀλλὰ καὶ τὰ χρήματα ἔλαβεν ὁ Διευθυντής, ἐπὶ λόγῳ ὅτι καθυστερεῖτο αὐτῷ τεσσάρων μηνῶν οἰκοτροφία, καὶ ἀπεβλήθη ἐπὶ τέλους.

Ἦ νέα ἐκουράσθη, καὶ εἰσέγησε ἐπὶ τινὰ χρόνον καὶ πάλιν ἐπανελάθεν.

Δυστυχὴς ἐγὼ! Ἐρρίφθην ἐν τῷ μέσῳ τῆς τρικυμίας τῶν κοινωνικῶν παθῶν, ἃ εὐ οὐδεμιᾶς βοηθείας. Ποῦ νὰ ὑπάγω; Ποῦ; Ἐσυλλογίζομην τὴν θέσιν μου, καὶ δάκρυα ἀνέβλυζον ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν μου πικρά.

Διευθύνθη πρὸς τὸν πατρικὸν οἶκον, τὸν ὅποιον εὖρον κεκλεισμένον. Ἠρώτησα τίς ἔλα-

θε τὴν κλειδα καὶ μαθοῦσα, ὅτι ὁ ἰδιοκτήτης ἔλαβεν αὐτήν, ἐπορεύθη πρὸς αὐτὸν τῇ συνοδίᾳ γυναικὸς τινος, ἥτις ὡς μοι ἔλεγε περιποιήθη τὸν πατέρα μου ἐν τῇ ἀσθενείᾳ του, καὶ πρὸς τὴν ὁποίαν ἔλαβον μεγάλην συμπάθειαν ἔνεκα τῶν παρηγορητικῶν αὐτῆς λόγων. Τὸν εὖρον, καὶ ψυχρῶς μοι εἶπεν, ὅτι ἦλθον ἐν καταλλήλῳ χρόνῳ, ὅπως φροντίσω περὶ τῶν ἐν τῇ οἰκίᾳ ἐπίπλων τοῦ πατρὸς μου, τὰ ὅποια, μοι εἶπεν, ὅτι δύναμαι νὰ παραλάβω, ἀφ' οὗ πληρώσω φράγκα τριακόσια ὀφειλόμενα ἀπὸ ἐνοίκια, καὶ συγχρόνως μοι προσέθηκεν, ὅτι δύναται νὰ τὰ κρατήσῃ καὶ αὐτὸς δίδων μοι ἀκόμη ἄλλα ἐξακόσια.

Δὲν τῷ ἀπάντησα, ἀλλὰ μόνον ἡ συνοδὸς οὐσά με γυνὴ τῷ εἶπε:

— Αὐριον σοὶ διδομεν ἀπάντησιν.

— Ὅσον τὸ δυνατόν ταχύτερον, εἶπεν ἐκεῖνος, διότι δὲν περιμένω πλέον. Τὰ ἐνοίκια προπληρώνονται καὶ εἰς ἐμὲ μόνον καθυστεροῦνται τόσον καιρὸν ταῦτα. Ἐάν ὡς αὐριον, προσέθηκεν ἀποτόμως δὲν μοι δώσητε ἀπάντησιν, θὰ πωληθῶσι, καὶ ἔστω πρὸς γινώσιν σας.

— Καλὰ. Εἶπεν ἡ γυνὴ καὶ, ἀπήλθομεν.

Καθ' ὁδὸν ἡ γυνὴ μ' ἐπαρηγόρει ὅσον ἐδύνατο, μοι ἐπρότεινε νὰ μὲ παραλάβῃ εἰς τὴν οἰκίαν τῆς, τὸ ὅποιον εὐγνωμόνως ἀπεδέχθην, καθόσον ἔλαβον μεγάλην πρὸς αὐτὴν συμπάθειαν.

— Ἐχει ὁ θεὸς κόρη μου μὴν λυπεῖσθε, καὶ ὅλα θὰ διορθωθῶσι μοι εἶπεν, ὅταν ἐφθασαμεν. Μοὶ παρεχώρησε δωμάτιον κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἤττον εὐπρεπισμένον, καὶ ἔδειξεν εἰς ἐμὲ τοιαύτην καλοκάγαθίαν, τὴν ὁποίαν δὲν δύναμαι νὰ σὰς διηγηθῶ.

Ἐδίδαξα τὸν Θεόν. Ἐκοιμήθη καὶ ἠγέρθη δεξιωθεῖσα κατὰ τὴν ἔγερσίν μου μὲ θωπέας πραγματικῆς μητρὸς.

Ἀφ' οὗ ἐπρογενματίσαμεν, μοι λέγει:

— Ἐσκέφθης καθόλου διὰ τὴν πρότασιν ποῦ μᾶς ἔκαμεν ὁ ἰδιοκτήτης τῆς οἰκίας;

— Ὅχι.

— Καὶ τί λέγεις νὰ τῷ εἴπομεν;

— Καὶ ἐγὼ δὲν γνωρίζω.

— Ἐγὼ λέγω νὰ τοῦ ζητήσωμεν κατι τι ἀκόμη, ἀφ' ὅ,τι προσφέρει, νὰ πάρῃς τὰ χρήματα, κόρη μου, καὶ κατόπι σκεπτόμεθα τί νὰ κάμωμεν.

— Ὅπως θέλῃς, εἶπον ἀδιαφόρως.

Διευθύνθημεν ἐπομένως εἰς τὸν ἰδιοκτήτην καὶ χάρις εἰς τὴν εὐγλωττίαν τῆς προστατρίας μου, ἐλάβομεν ἑπτακόσια φράγκα, ἀντὶ ἐξακοσίων.

Μόλις κατέβημεν τὴν κλίμακα, ἀκούομεν βροντώδη τοῦ ἰδιοκτήτου φωνὴν καλοῦσαν ἡμᾶς. Ἄνέβημεν οὗτος δὲ μᾶς εἶπεν, ὅτι ἐπειδὴ ἡ νέα εἶναι ἀνήλικος, θὰ ἦτο καλὸν νὰ τηρηθῇ μυστικὴ ἡ πώλησις τῶν ἐπίπλων, καὶ συνάμα ἀπήτει νὰ ὑπογράψῃ καὶ ἡ γυνὴ μίαν ὁμολογίαν, ὡς κηδεμῶν μου δῆθεν, ὅτι ταῦτα παραχωροῦντο αὐτῷ ἀπέναντι τοῦ ὀφειλομένου ἐνοικίου.

Μετὰ βραχῶν διάλογον ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου, ἡ γυνὴ ὑπέγραψεν ἐν ἔγγραφον, ὅπερ ἐκεῖνος συνέταξε, καὶ εἰς τὸ ὅποιον συνυπέγραψα καὶ ἐγὼ, χωρὶς νὰ ἀναγνώσω τὸ περιεχόμενον.

Ἡ γυνὴ ὑπογράψασα ἔρριψε βλέμμα συνεισώσεως πρὸς τὸν ἰδιοκτήτην, καὶ ἀπήλθομεν. Ἐβξελθοῦσαι, μόλις ἐκάμομεν δύο βήματα ἡ γυνὴ μοι λέγει:

— Ἐλησμόνησα, κόρη μου, τὸ μανδύλι μου περιμένε με μίαν στιγμὴν νὰ τὸ πάρω.

Διευθύνθη εἰς τὸν οἶκον, καὶ ἐπέστρεψεν αὐθιγῶς. Πλὴν μόλις ἐπροχωρήσαμεν ὀλίγον, βλέπω νὰ πέσωσιν ἐκ τοῦ θηλακίου τῆς πέντε εἰκοσόφραγκα.

— Σοῦ ἔπεσαν αὐτὰ τὰ εἰκοσόφραγκα τῆς εἶπον.

Καὶ ἐκυψα νὰ συλλέξω ταῦτα.

— Ὁ θεὸς νὰ σὲ προστατεύῃ κόρη μου, εἶπεν. Ἄν δὲν τὰ ἔβλεπες τὰ ἔχανα, καὶ ἐγὼ γνωρίζω πόσον καιρὸ τὰ ἐμαζεύσα διὰ νὰ πάρω ὀλίγα ἐπιπλα γιὰ τὸ σπῆτί μου.

Τῇ ἔδωκα τὰ εἰκοσόφραγκα, χωρὶς νὰ προσβῶ εἰς ἐξετάσεις ἄλλας.

Ἦμην ἀπονήρευτος.

Ἦλθεν ἡ ἑσπέρα καὶ ἐκαθήμεθα παρὰ τὴν ἐστίαν. Ἡ προστάτρια, ἔφερε κάστανα, διότι ἦτον χειμῶν, καὶ ὀλίγον οἶνον.

(ἀκολουθεῖ).

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑΙ ΣΚΗΝΑΙ.

ΑΒΑΗΡΙΤΟΥ ΦΛΑΥΑΡΙΑΙ.

— 0 —

II

— Αἱ! κύριε Ἀδθηαῖτα! Στάσου, ἀδελφε, τί διάβολο φεύγῃς οὕτω, ὡς δορκὰς ὑπὸ δωδεκάδος κυνῶν καταδιωκόμενη.

— Ἄφες με, δὲν θέλω πλέον μαζὴ σου νὰ ἔχω νὰ κάμω. Προχθὲς μ' ἠνάγκασες νὰ ὀμολήσω καὶ ἐγὼ μόνον ἠξέυρω τί ἐξάψαλλον μοῦ ἔψαλλον.

— Σοῦ ἔψαλλον;

— Τῶν παθῶν μου τὸν τάραχον, φίλτατε. Ὅθεν καὶ ἂν ἔστρεφα τὸ βλέμμα, δὲν συνῆντον ἡ πρόσωπα μορφαζόντα καὶ χεῖλη εἰρωνικῶς μειδιῶντα. — Ἴδου, ἔλεγεν ὁ εἰς, παρατηρήσατε καλῶς τὸν κύριον αὐτόν, ὅστις θέλει νὰ μᾶς διδάξῃ τὴν ἠθικὴν. — Εἶνε εἰς γελοῖος, ἐπρόσθετεν ὁ ἄλλος, ὅστις μὴ ἰδυνάμενος νὰ μιμηθῇ τοὺς ἔχοντας πλῆρες τὸ βελάντιον, τρέχει ἀπὸ καφενεῖου εἰς καφενεῖον καὶ ἀπὸ θύρας εἰς θύραν κατασκοπεύων τὰς πρά-

ζεις τῶν ἄλλων καὶ κλέπτων τὰ μυστικά των, ἵνα κατόπιν πλάσῃ μύθους καὶ ἱστορίας φαντασιώδεις, ἃς διηγούμενος ἢ δημοσιεύων, περιβάλλεται, ὡς ὁ ὄνος τοῦ Αἰσώπου, δορὰν λέοντος, ὕφος δηλ. ἠθικολόγου καὶ ζητεῖ νὰ στηλιτεύσῃ ἐκείνους, εἴτινες, ὀρμώμενοι ἐκ φιλανθρωπικῶν καὶ γενναίων ὄλων αἰσθημάτων τῶν χορηγοῦσιν ὑλικὴν συνδρομὴν πρὸς θεραπείαν τῆς οἰκτρᾶς καταστάσεώς του.

— Ἐλα, δυστυχή δειλέ, μὴ δίδεις προσοχὴν εἰς τοιοῦτου εἶδους ἐπιτιμήσεις. Ἐγὼ εἶχον προῖδει πῶς ἤθελον συμβῆ ταῦτα πάντα.

— Καὶ ἐγὼ, φιλάτη, τὰ προέβλεπον καὶ διὰ τοῦτο δὲν ἤθελον νὰ ὀμνήσω. Εἶμαι μὲν φλύαρος, δὲν τὸ ἀνοῦμαι, οὐχ' ἤττον ὅμως ἐν ταῖς φλυαρίαις μου δὲν ἀναμιγνύω μύθους καὶ ἱστορίας φαντασιώδεις. Λέγω ἀληθείας, διηγούμαι ὅσα ἰδίως ὄμμασιν ἀντιλαμβάνομαι καὶ δημοσιεύω ὅσα μὴ διηγείται ἢ γλώσσα τῶν πληρωμένων καρδιῶν, τῶν ἀνθρώπων εἴτινες εἰπὶ τὸ παίγιον καὶ τὸ θῦμα τῶν διαδραματιζομένων ἐν τῇ κοινωνίᾳ σκηνῶν. Ἀλλά, φιλάτη Κοινὴ Γνώμη, ἀπὸ τοῦδε εἶμαι κεκρογμένος σύμμαχος καὶ ἐπίμαχος σου. Δὲν φοβοῦμαι πλέον κανένα ἢ ὀμιλῶ ἐλευθέρως καὶ ἄνευ φόβου, καὶ σημείωσε ὅτι ἔθεσα ἤδη εἰς πράξιν τὴν ἀπόφασίν μου ταύτην. Σήμερον τὴν πρωΐαν, ὅτε προσεβλάλλον τὴν ἀκοήν μου οἱ σκληροὶ ἐκεῖνοι λόγοι, οὓς πρὸ ὀλίγου σοὶ διηγήθην, καὶ οἴτινες ἐξήρχοντο τοῦ στόματος νεανίου κομψευμένου, ἀναγκασθέντος ἐν τῇ παραφορᾷ τοῦ ἐνθουσιασμοῦ τοῦ ν' ἀφοπλίσῃ τὴν δυστυχή μὲνά του, ἥτις καταδικάσθη σκληρῶς νὰ φέρῃ τὸ βάρος χρυσῶν ὀμματουαλίων, οὐχὶ ἐξ ἀνάγκης, ἀλλὰ ἵνα μὴ τὰς τοῦ συρμοῦ διατάξεις παραβῆ αὐθωρεῖ ἕκαστα τὴν ἀπόφασιν ἢ ἄμ' ἔπος ἄμ' ἔργον, προέβην εἰς τὴν πραγματοποίησιν. Ἐπλησίασα τὸν ῥήτορα καὶ τοὺς

περιστοιχοῦντας αὐτὸν ὁμοίους του, εἰς ὧν τὰ πρόσωπα ἀπεικονίζετο χλεύη καὶ εἰρωνία, καὶ μετὰ φωνῆς ὅχι ἡρέμου τοῖς λέγω: — “ Πλούσιος ἔστω πτωχὸς συνήντησαν ἀλλήλοισι, ἀμφοτέρους δὲ ὁ Κύριος ἐποίησε. ” (α) Ὁ πτωχὸς εἰμ' ἐγὼ, κύριοι, ὁ πλούσιος δὲ ὑμεῖς, τὸ ὑπέρτατον δὲ ὄν μᾶς ἔρριψεν ἐπὶ τῆς γῆς παντας μὲ τὴν αὐτὴν ἀποστολήν. — “ Τοὺς πλουσίους ἐν τῷ νῦν αἰῶνι παράγγελε μὴ ὑψηλοφρονεῖν, μηδὲ ἐλπικεῖναι ἐπὶ πλούτου ἀδελότητι, ἀλλ' ἐν τῷ Θεῷ τῷ ζῶντι, τῷ παρέχοντι ἡμῖν πάντα πλουσίως εἰς ἀπόλαυσιν ἀγαθοεργεῖν, πλουτεῖν ἐν ἔργοις καλοῖς, εὐμεταδότους εἶναι, κοινωνικοὺς, ἀποθησαυρίζοντας ἑαυτοῖς θεμέλιον καλὸν εἰς τὸ μέλλον, ἵνα ἐπιλάβωται τῆς ὄντως ζωῆς. ” — Τοιαύτας παραγγελίας ἀνευρίσκωμιν εἰς τὴν πρὸς Τιμόθεον ἐπιστ. Α'. σ'. 16—20.

Ἐάν λοιπὸν μὲ βλέμμα ὀργίλον καὶ εἶρον βλέπετε ἐμὲ, στηλιτεύοντα δημοσίᾳ τοὺς ἐναντία τῶν εὐαγγελικῶν αὐτῶν παραγγελιῶν διαπράττοντας, ὅποιον ἰδέαν νομίζετε ὅτι πρέπει νὰ ἔχητε περὶ τῶν τελευταίων τούτων; Γελάτε; περιφρονεῖτε τὸν ἀποτολμῶντα ν' ἀνοίξῃ τὸ στόμα ἵνα παραδώσῃ εἰς τὴν κρίσιν τῆς Κοινῆς Γνώμης τοὺς ἀξιῶντας νὰ κύπτῃ τὴν κεφαλὴν ὁ τίμιος πρὸ τοῦ βαρέος χρηματοκιβωτίου των καὶ νὰ ἀποβάλλῃ πᾶσαν συναίσθησιν ὑπολήψεως καὶ τιμῆς ἐνώπιον τῶν χρυσῶν στιλπνῶν νομισμάτων των. Μειδιάτε, θεωρεῖτε μικρὸν, ἀσέμαντον πράγμα τὸ ζητεῖν ἀντὶ δρακὸς χρυσοῦ, νὰ σᾶς πωλήσῃ ὁ δυστυχὴς οἰκογενειάρχης τὸν μόνον ἀληθῆ πλοῦτόν του, τὴν τιμὴν τοῦ κορασίου του, διὰ τὴν ἀνάπτυξιν καὶ μόρρωσιν τοῦ ὀποίου, κύριος οἶδε, πόσας καὶ ὁποίας πικρίας ἐδοκίμασεν ὁ ἄθλιος πατήρ. Αἱ, κύριοι, εἶνα

(α) Παροιμ. κβ'. 2.

αἰσχος, εἶναι ἀμάχημα τὸ κρίνειν ἐπιπολαιῶς καὶ ἐπιεικῶς πράξεις, ἃς ἡ λογικὴ αὐτὴ καὶ τὸ ὑπέρτατον ὄν σᾶς παραγγέλει ν' ἀποδοκιμάζετε καὶ στηλιτεύετε. Εἶναι ἔγκλημα, κομφοί μου κύριοι, τὸ κωφεῖν πρὸς τὴν φωνὴν τῆς συνειδήσεως καὶ τὸ δεικνύειν ὑπερφίαλον ἀνεκτικότητα ἀντὶ αὐστηροτάτης ἐπιτιμήσεως. Συλλογισθεῖτε ὅτι πέραν τοῦ φθαρτοῦ τούτου βίου ὑπάρχει εἰς ἀδέκαστος Κριτῆς, οὗτινος τὴν συνείδησιν δὲν δύναται ν' ἀγοράσῃ τις οὔτε διὰ χρυσοῦ, οὔτε διὰ χαμερπῶν ἄλλων μέσων. Οἱ ἐν ἔργοις ἀγαθοῖς ἀποκτήσαντες τὸν ἑαυτῶν πλοῦτον δὲν πρέπει νὰ ὑψηλοφρονῶσι, ἀλλ' ἀγαθοεργῶς καὶ μετὰ δοτικῶς συμπεριφερόμενοι ν' ἀποδεικνύωσιν ὅτι εἰσὶν ἀληθῆ τῆς Χριστιανικῆς ἐκκλησίας τέκνα, ὑπηρετῶντες εὐπειθεῖς τοῦ Θεοῦ, καὶ ὅτι διὰ τῶν ἐπιγειῶν ἀγαθῶν φροντίζουσι νὰ θησαυρίσωσιν ἑαυτοῖς θησαυρὸν ἀφθαρτον ἐν τῷ Οὐρανῷ.

— Οὐμ! Βλέπω, φίλτατε Ἀβδηρίτα, ὅτι περιεβλήθης ὕφος ἱεροκήρυκος καὶ ἤρξασο διδάσκειν. Πρόσεξε, διότι τοῦτο εἶναι μᾶλλον ἐπικίνδυνον.

— Φιλάτη Κοινὴ Γνώμη, εἶχον παροργισθῆ, ὥστε ἐξηκολούθουν νὰ ὀμιλῶ οὕτω χωρὶς νὰ σκεφθῶ περὶ κινδύνων καὶ ζημιῶν. Ἐνόμιζον μάλιστα, ὅτι οἱ πρὸς οὓς, κυρίως ἀπειτεινόμην ἐξηκολούθουν διαμένοντες ἐκεῖ καὶ ἀκούοντες· πλὴν αὐτοὶ τὸ εἶχον κόψει λάσπη κατὰ τὴν κοινὴν ἔκφρασιν. Ἐγὼ δὲ εὐρισκόμην περικυκλωμένος ὑπὸ στίφους ἀνθρώπων ἀκροαζομένων μετὰ προσοχῆς τῶν λόγων μου καὶ ἐπὶ τῆς φυσιολογίας τῶν ὀποίων ἰφάνετο ἀπεικονισμένη εὐχαρίστησις τις. Ἐκρίνα λοιπὸν καλὸν νὰ δώσω πέρας εἰς τὴν ἀπρόοπτον καὶ αὐτοσχέδιον ὀμιλίαν μου διὰ τῶν ἐξῆς ὀλίγων. — Ὅταν ἡ χεῖρς τοῦ πλοῦτου

γίνεται καλὴ, ὅταν ὑπάρχει προαίρεσις πρὸς καλὴν αὐτοῦ διάθεσιν, πρὸς σύντρεξιν τῆς πασχούσης ἀρετῆς, εἰς ἄσκησιν ἀγαθοεργίας, εἰς ἐπίτευξιν ἔργων ὠφελίμων, καὶ πρὸς ἐμψύχωσιν τῆς βιομηχανίας καὶ τῶν γραμμάτων, ὦ! τότε ἐκπληροῖ ἐπιτυχῶς τὴν ἀποστολήν του ὁ κάτοχος αὐτοῦ. Ὅταν ὅμως τὸν χρυσὸν σπεῖρει ἀφειδῶς πρὸς διαφθορὰν πτωχῶν παρθένων, ὧν ἡ καλλονὴ ἠρέθισε τὰς σαρκικὰς αὐτοῦ ἐπιθυμίας· ὅταν δεικνύει αὐτὸν ὡς δέλεαρ πρὸς πατέρα οἰκογενείας πολυμελοῦς δυστυχούσης, ἵνα τὸν ἐξαναγκάσῃ νὰ καταστῇ αὐτὸς ὁ ἴδιος σκαπανεὺς τῆς οἰκογενειακῆς του τιμῆς καὶ προαγωγῆς τῶν τέκνων του· ὅταν τὸν χρυσὸν του δαπανᾷ πρὸς αὐξήσιν τῆς σπείρας ἐκείνης τῶν κολάκων, οἵτινες παριστῶσι πάντοτε τὰ πάντα ῥόδινα χάριν τοῦ συμφεροντός των, καὶ ὅχι πρὸς ἀνακούφισιν τῶν ἐν γένει πασχόντων, ὦ! τότε ὁ πλούσιος αὐτὸς οὐδὲν ἔχει τὸ κοινὸν μετὰ τοῦ Θεοῦ, διότι πολὺ ὀλίγον σέβεται τὰς ἐντολάς του· εἶναι, αὐτόχρημα ὁ ἐκ τῆς χορείας τῶν ἀγγέλων δραπέτης Σατανᾶς! Ὁ τοιοῦτοτρόπως ρίπτων τὸν ἑαυτοῦ πλοῦτον ἐν τῇ προσκλίρῳ ταύτῃ ζωῇ δὲν κέντηται ψυχὴν Χριστιανικὴν, ἀλλὰ εἰδεχθῆ καὶ βρωμερὰν, καὶ δὲν θέλει ἀξιοθῆ ν' ἀκούσῃ κατὰ τὴν ἐνώπιον τοῦ ὑπερτάτου ὄντος παρουσίαν του τοὺς φαιδροὺς αὐτοῦ λόγους. “ Εὖ δοῦλε ἀγαθὲ καὶ πιστὲ· ἐπὶ ὀλίγα ἦς πιστὸς, ἐπὶ πολλῶν σὲ καταστήσω. εἰσελθε εἰς τὴν χαρὰν τοῦ Κυρίου σου. ”

Καὶ ἀφήσα; τοὺς περικυκλοῦντας με ἐν ἐκπλήξει διατελοῦντας, ἀπεμκρύνθη.

— Ἴνα βεβαίως πορευθῆς εἰς ἀνακάλυψιν νέων ἀνουσιουργημάτων.

— Καὶ δὲν ὑπῆρξεν ἄγονος ἢ ἐκδρομὴ μου.

— Τότε λοιπὸν διηγήθητι ἢ εἰς ἐμὲ κάτι τι.

— Σήμερον μὴν ἐπιμεινῆς διότι ματαίως

θέλεις κοπιάσει και ἐξαντλήσει ἅπασαν τὴν πειστικότητα σου. Δὲν εἶμαι εἰς κατάστασιν. Αὐριον ἢ μεθαύριον σοῦ ὑπόσχομαι νὰ σὲ εὐχριστήσω.

— Λοιπὸν, φίλτατε, καλὴν ἐντάμωσιν.

— Ἰγείαινε, καλὴ μου φίλῃ ἐς αὐριον.

— Ἐς αὐριον.

— Καὶ ὁ ἐκδότης τοῦ “Φοίνικος” πῶς ἐπέρασε μὲ τὴν πραγματείαν σου;

— Χά, χά, χά!!! Ὅχι καλλίτερα ἀπὸ σέ. Θὰ σοῦ διηγηθῶ κατόπιν καὶ τὰ ἰδικά του.

«ΟΥΤΙΣ.»

ΠΟΙΚΙΛΙΑ.

— ο —

Αἱ νέαι συνειθίζουσιν εἰς τοὺς χοροὺς νὰ ἔχωσι μικρὸν σημειωματάριον ἐν ᾧ γράφουσι τὰ ὀνόματα ἐκείνων μεθ' ὧν μέλλουσιν νὰ χορεύσωσι.

Ἐν τινι χορῷ περιῆλθεν εἰς χεῖράς μου ἕν τοιοῦτον, ἐν τῷ ὁποίῳ ἀνέγνω τὰ ἑξῆς:

Δεύτερη Πόλις. Τὴν ὑποσχέθηκα εἰς τὸν κύριον μὲ τὴν μεγάλην μύτη.

Πρώτη Μαζούρκα. Θὰ τὴν χορεύσω μὲ τὸν κύριον ποῦ ἔχει τὰ γουρλομένα μάτια.

Δεύτερον Βάλσ. Μὲ τὸν ὑψηλὸν ἐκείνον βλάκα.

Τρίτον Βάλσ. Μὲ τὸν κοντοπίθαρο ποῦ φορεῖ ψηλὸ καπέλο, μὲ ταῖς φαβορίταις.

*
* *

Λύκος ἠφάνιζε τὰ πέριξ χωρίου τινος ποιμνικ. Ἐκστρατεύσαντες δὲ οἱ χωρικοί, συνέλαβον αὐτὸν καὶ ἐν θριάμβῳ τὸν ἔφερον εἰς τὸ χωρίον των. Συσκέψως δὲ γενομένης περὶ τοῦ πῶς νὰ τιμωρηθῇ:

— Νὰ τὸν πκλουκώσωμεν, εἶπεν ὁ εἷς.

— Νὰ τὸν κρεμάσωμεν, ὁ δεῦτερος.

— Νὰ τὸν πνίξωμεν, ὁ τρίτος.

— Νὰ τὸν ἐκδάρωμεν ζωντανὸν, ὁ τέταρτος.

— Νὰ τὸν καύσωμεν ζωντανὸν, ὁ πέμπτος.

— Ἄν θέλετε ν' ἀκούσητε καὶ τὴν ἐμὴν γνώμην, εἶπεν ἐν τέλει εὐφυής τις, εἶναι νὰ τὸν νυμφεύσωμεν. Ὁ δυστυχὴς εἶχε πέσει εἰς χεῖρας κακῆς συζύγου!

Ὁ Σατωβριὰν εἶχεν ὑπηρετήν καλούμενον Τωβίαν, ὅστις κατήντησεν ἱστορικός. Ἦτο νέος ἑπασοῦν εὐπαιδευτος, καὶ διετέλει πάντοτε ἐν τοιαύτῃ ἐκστάσει ἀπέναντι τῆς μεγαλοφυίας τοῦ συγγραφέως τῆς Ἀ τ ἄ λ α ς, ὥστε ἐλησμόνει ὅλως νὰ καθάρισεν τὰ ὑποδήματα τοῦ κυρίου ὑποκόμητος.

Ὅταν δὲ οὗτος τὸν ἐπετίμα διὰ τὴν ἀμέλειάν του ταύτην, ὁ Τωβίας ἀπεκρίντο εἰς αὐτὸν:

Ὁ κύριος ὑποκόμης γνωρίζει τὰ φυσικά μου· πρὸ ὀλίγου ἀνέγνωσα πάλιν τὸν Ρενέ, καὶ ἡ ἀνάμνησις αὐτῆ ἔχει τὴν ἰδιότητα νὰ μ' ἀποζώνῃ ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας τόνσον, ὥστε λησμονῶ τὰ ὑπηρετικά μου χρέη. Βεβαίως, ὅταν ὑψώσῃ τις τὴν ψυχὴν του εἰς τὰς χώρας, ὅπου ἵπταται ὁ κύριος ὑποκόμης, ἀναβαίνει τόνσον ὑψηλὰ, ὥστε τῷ φαίνονται πολλὰ ἀξιοκαταφρόνητα πράγματα καθαρίζειν τὸ δάπεδον τοῦ δωματίου, ἢ ἐν ζεῦχος ὑποδημάτων.

Κορσεθὴς ὁ Σατωβριὰν τοῦ φανατικοῦ ὑπηρετοῦ του, ὅστις ἦτο ἐπιβλαβὴς εἰς τὴν τάξιν τῆς ὑπηρεσίας του, τὸν ἐδίωξε.

Ὁ Τωβίας ἐμβῆκε τότε εἰς τὴν ὑπηρεσίαν ἐνὸς σαπωνοπώλου· ἀλλὰ καὶ εἰς αὐτὸν δὲν εὐηρέστησε, καὶ ἐδιώχθη προσεληφθὴ ἔπειτα ὑπὸ τοῦ Λακαρτίνου, παρ' ᾧ ἔμεινεν ἐπὶ τινὰ καιρὸν. Ἀνεγίνωσκε τὸν Γκυζῶ, τὸν Βιλλεμαίν, τὸν Βαράντ, τὸν

Κουζὲν κτλ. Ὅταν ἐπιπτεν εἰς χεῖράς του τόμος τις τοῦ Σατωβριὰν, ἔλεγε περὶ τοῦ συγγραφέως τῶν Μαρτύρων:

— Εἶναι ἀχίριστος, ἀλλὰ μεγαλοφυής!

*

*

Ἐντὸς τοῦ ἡμερολογίου τοῦ διασήμου ἄγγλου περιηγητοῦ Λιγχιδικτῶν εὐρέθησαν, λέγει ἡ *Paris Journal*, περιεργόταται λεπτομέρειαι ἀφορῶσαι ἰεὸν εἶδος πιθήκου ἀπαντωμένου ἐν τῇ κεντρικῇ Ἀφρικῇ. Ὁ Πίθηξ οὗτος ὀνομαζόμενος Σοκὸ, ἔχει βραχὺ μέτωπον, κυνῶδοντας ὑπερμεγέθεις, χροῶμα προσώπου ἀνοικτὸν κίτρινον περιτρογυριζόμενον ὑπὸ ὀλίγων γενείων, βαδίζει συχνάκις ὄρθιος, ἀλλὰ τότε θέτει τὰς χεῖρας ὀπισθεν τῆς κεφαλῆς, ὅπως τηρήσῃ τὴν ἰσορροπίαν. Εἶναι νοημονέστατος· ἔχει δὲ τὸ βλέμμα τόσῳ διαπεραστικόν, ὥστε δυσκολωτάτη ἀποβαίνει ἡ προσέγγισίς του ἐκ τῶν ἔμπροσθεν. Σπανίως προσβάλλει ἀόπλους ἀνθρώπους καὶ οὐδέποτε ἐνοχλεῖ τὰς γυναῖκας, ἀλλὰ τὸν κατηγοροῦσιν ὅτι κλέπτει τὰ παιδία. Τοῦ προσβάλλοντος αὐτὸν κυνηγοῦ ἀποκόπτει μόνον τοὺς δακτύλους καὶ τὸν

πτύει εἰς τὸ πρόσωπον εἴτα δὲ τὸν ραπίζει καὶ γίνεται ἄφαντος. Ὁ λέων φονεῖ τὸν Σοκὸν δι' ἐνὸς καὶ μόνου κτυπήματος· ἀλλ' οὐδέποτε τρώγει τὰς σάρκας του. Ὁ Σοκὸ εἶνε καρποφάγος μονογάμος καὶ ἔχει ἤθη ἀγνότατα· συνίστησι μικρὰς κοινωνίας ἐκ δεκάδος ζευγῶν μεταξὺ τῶν μερῶν τῶν ὁποίων ἐπικρατεῖ τελεία ἁρμονία. Ὁ δόκτωρ Λίθιγιστων εἶχε λάθει ὡς δῶρον παρά τινος Ἀφρικανοῦ ἕνα θῆλον Σοκὸν, ὅστις τῷ ἦτο λίαν ἀφωσιωμένος· τὸ μικρὸν τοῦτο πλάσμα, λέγει ὁ διάσημος περιηγητής, εἶναι τὸ ἀγαπητώτερον τοῦ κόσμου. Μὲ ἔλαβεν εἰς συμπάθειαν ἐκ πρώτης ὄψεως, μοὶ ἐπιθύρυσεν ἕνα χαιρετισμὸν, ὡσφράνθη τὰ ἐνδύματα μου καὶ μοὶ ἔτεινε τὴν χεῖρα· ὁσάκις δὲ τὸν προσέδενον, ἔλυε μεθοδικώτατα τὰ δεσμά του· ἐὰν ἤθελε νὰ βαδίσῃ ὄρθιος, ἔτεινε τὴν χεῖρα διὰ νὰ τὸν ὑποστηρίξωσι, καὶ ἐὰν τῷ ἠνοῦντο, ἔκλινε τὴν κεφαλὴν, ἔδακνε τὰς χεῖρας καὶ ἔτεινεν ἰκετευτικῶς· ἔστρωνε τὴν κλίνην του καθ' ἑκάστην, ἐκαλύπτετο διὰ ψιάθου, ἐσπῶγγιζεν τὸ πρόσωπόν του διὰ φύλλων καὶ ἔτρωγεν ἀπὸ ὄλα.

ΠΟΙΚΙΛΙΑ,

Ὁ Φυλακισμένος.

— ο —

Στὰ τείχη ταῦτα τ' ἄγρια στὰ σκοτεινὰ καὶ κρύα,
Ποῦ δὲν εἰσέρχεται κανεὶς, π' ἀχτίτες δὲν φωτίζουν,
Ποῦ ὠδὸς ἀναπνέομεν ἀέρα μολισμέρον
Καὶ στεναγμοὶ ἀδιάκοποι τὰ στήθη μας ραίξουν,

Στὰ ζωντανὰ τὰ μνήματα ποῦ μ' ἐρρίψεν ἡ μοῖρα
Πατ' ἄφθοσες τὸ βύζαγμα τῶν λουλουδιῶν, τὸ θέρος,
Δὲν πᾶς μαζί μὲ τὰ πουλλὰ ποῦ κρύβονται στὰ φύλλα;
Τι ἦλθες, πεταλοῦδά μου, στὸ μαῦρο τοῦτο μέρος;

Ἐδῶ κατέρας δὲρ μιῶ, ἢ λήπη βασιλεύει
Γιὰ ἄκουσε τὸν δυστυχῆ ποῦ κλαίει τὰ δειρά του
Καὶ τὰ βαρῶα του σίδερα στοὺς μονυχλιασμένους θόλους,
Πῶς ἀρτηχοῦνε λυπηρὰ σὰρ σήματτα θαράτου!

Γιὰ πές μου, Πεταλοῦδά μου, ἀπὸ τὶ τόπο ἦλθες;
Μὴρ εἶδες τὴν γυναῖκά μου γὰ περπατῆ σταῖς στραταῖς,
Μὲ δυνὼ παιδῶα στὰ χέρια της ὠχρὰ καὶ πειρασμένα,
Καὶ γὰ ζητῆ-λιγο φωνὴ ἀπὸ τοὺς διαβάταις;

Ἦ μὴ τὴν εἶδες, ὦϊμέ! στοὺς δρόμους γὰ γυροῖζῃ
Χωρὶς καμμία συντροφιὰ μὲ μάτια δακρυσμένα,
Καὶ σοῦπε πῶς ὁ ἄνδρας της στὴ φυλακὴ σαπίζει,
Πῶς τὰ παιδῶα της καὶ αὐτὰ εἶναι στὴ γῆ θαμμένα!

Ἦ μάνα μου τί γίνεται; Πέρασαν ἔξη χρόνῶα
Ἄφ' ὅτου μὲ παράτησε ἡ κητρικὴ εὐχή της,
Καὶ ἄλλα τόσα ἔπερασαν ποῦ σιδηροῦς χαλκάδες
Φέρει στὸ δόλιω του κορμῖ, τὸ μοραχὸ παιδί της.

Μὴ τῆς εἶπῃς πῶς ζῶρταρὸς εὐρίσκομαι στὸν Ἄδη,
Ἦ σὰρ θερῶ ἀλυσσόδετος κί' σὰρ κακοῦργος μῦθος
Καὶ πῶς δὲρ βλέπω οὐρανὸ, τριγύρω μου σκοτάδι,
Γιατ' εἶναι μάνα' καὶ σκληρὸς τῆς μάνας εἶν' ὁ πόθος!

Ἄρ πάλι, πεταλοῦδά μου, στὰ πράσινα λειβάδια,
Ἰδῆς τὰ δῶῶ μου τὰ παιδῶα σιγὰ γὰ πλησιάζουν,
Νὰ τρέχουν ἀπ' ὀπίσω σου μὲ φούχταις ἀνοιγμένας,
Μὴ φύγῃς! Ἄστα γὰ θαρροῦν πῶς τέλος θὰ σὲ πλάσουν!

Πέτα τριγύρω θαρρετῆ ἀπὸ κλωνὶ σὲ κλώνον
Καὶ στὴν ἀπάτην των αὐτῆν ἐπίτηδες ἀφήσου.
Αὐτὰ θὰ τρέχουν ἔπισω σου καὶ τότε, πεταλοῦδα,
Ὅδηγήσῃ τα παίζοντας ἕως ἐδῶ μαζὺ σου.

Κί' ἀμέσως δάκρυα θερμὰ τὰ μάτια του θαμβώνουν
Νὰ τὰ σφογγίσ' ἠθέλησε, κουνιέτ' ἡ ἀλυσσοῖδα
Ἦ πεταλοῦδα τρώμαξι' ἀνοίγει τὰ φτερά της
Καὶ φεύγει . . . καὶ μαζὺ μ' αὐτῆν τοῦ φεύγει καθ' ἐλπίδα!!!

Ἐν Ἀλεξανδρείᾳ 1875.

Δ. ΨΑΘΗΣ.